

Dezvoltarea psihosocială în adolescență

**Teorii referitoare la dezvoltarea
identitară între 12 și 18 ani**

Tematica abordată

- 1. Teoria eriksoniană referitoare la dezvoltarea identitară în adolescență
- 2. Teoria elaborată de Juan Marcia referitoare la stările identitare în adolescență

1. Teoria lui Erik Erikson referitoare la dezvoltarea identitară în adolescență

- Criza specifică celui de-al V-lea stadiu de dezvoltare psihosocială/identitară este **identitate vs. confuzie de rol**
- **Identitatea** reprezintă cristalizarea unei concepții despre sine coerente, sintetizând credințe, valori, obiective care influențează alegerea profesiei
- **Moratorium psihosocial** - perioadă securizată, în care adolescentul își construiește un sine stabil prin căutarea/explorarea mai multor trasee posibile, în funcție de propriile calități, interese
- Erikson consideră că rezolvarea crizei identitare în adolescență depinde de gestionarea unor provocări fundamentale ca: alegerea unei ocupații (vezi rolul toxic al părinților care aleg ei în locul adolescentului) și interiorizarea valorilor (ideologiei) după care se vor ghida în viață.

Teoria elaborată de Juan Marcia referitoare la stările identitare în adolescență

- Stările identitare se referă la stările de dezvoltare a eu-lui (nucleul personalității) în funcție de experimentarea crizei identitare și decizia angajamentului într-un anumit traseu de viață (vocațional)
- În funcție de prezența sau absența celor două criterii, Marcia descrie patru stări identitare:
 - 1. Identitate difuză/confuză
 - 2. Identitate prescrisă/forclusă
 - 3. Identitate de tip moratorium
 - 4. Identitate dobândită

Starea identitară difuză/confuză

- Se caracterizează prin absența angajamentului și a crizei identitare.
- Dezvoltare deficitară, stil defensiv, bazat pe evitarea problemelor și nu încercarea de rezolvare
- Nesiguranță, lipsa de perspectivă și speranță,
- Vulnerabilitate față de presiunile externe
- Locul controlului extern (cauzele succeselor și eșecurilor sunt atribuite factorilor externi, necontrolabili)
- Neîncredere în sine și complexitate cognitivă scăzută
- Parinții nu discută despre viitor și adolescenții nu reflectă asupra opțiunilor pe care ar putea să le aibă

Starea identitară prescrisă/forclusă

- Angajare fără criză
- Relații afective apropiate cu părinții — aceștia au tendințe hiperprotectoare; descurajează exprimarea punctelor de vedere personale
- Adolescenții imită valorile parentale, preiau scenariul/traseul propus de părinți, fără să-și pună problema dacă ei înșiși se regăsesc în acel scenariu
- Devin iritați dacă sunt contraziși
- Nu au deschidere pentru idei sau experimente noi
- Gândirea analitică este superficială
- Se conformează așteptărilor unor persoane semnificative

Starea identitară de tip moratorium

- Experimentarea **crizei** fără **angajare**
- Reflectare profundă asupra alternativelor și compatibilității dintre propriul profil și cerințele pentru diversele opțiuni – explorarea angajamentelor definitorii pentru identitate
- Deschidere către noi experiențe
- Îndeplinesc din ce în ce mai multe sarcini, fără a mai simți nevoia de sprijin emoțional – aceasta este o reflexie a dobândirii autonomiei
- Atitudine ambivalentă față de părinți, conflicte pasagere, pe fondul stresului generat de criză. În plus, este vorba despre scepticism, adică adolescenții nu au siguranța că au selectat cele mai bune alternative
- Stima de sine ridicată îi ajută să depășească perioada relativ stresantă, inerentă crizei specifice stării identitare de tip moratorium

Starea identitară dobândită

- Depășirea crizei și luarea deciziei legate de angajarea fermă într-un anumit traseu de viață
- Părinții acestora nu au exercitat presiuni și i-au sprijinit să devină autonomi
- Divergențele sunt explorate în contextul comunicării bazate pe ideile împărtășite de ambele părți
- Adolescenții care au ajuns la această stare identitară au o stimă de sine pozitivă și o rezistență mai ridicată la stres

Implicații practice

- Părinții să se detașeze de tendința de a direcționa în favoarea unei atitudini orientative, mai precis ghidarea explorărilor, încercărilor adolescentului de a descoperi drumul cel mai compatibil cu propriul profil – calități, abilități, interese, valori, etc
- Aspirațiile adolescenților nu trebuie să fie încorsetate de proiectul sau rețeta parentală, prin care se realizează de multe ori proiecții inconștiente ale dorințelor neîmplinite ale părinților

In concluzie ...

- Adolescenții nu au nevoie de traiectorii accelerate sau amânate din cauza unor adulți care, deși se consideră bine intenționați, fără să își dea seama "falsifică" sau interzic accesul la experiențe care îi vor face pe tineri să simtă că într-adevăr și-au descoperit sensul în viață